

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії
Білоцерківського НАУ з прийому до
аспірантури та докторантури, професор

[Signature] Олена ШУСТ

« 30 » квітня 2025 року

**Програма додаткового вступного випробування до
аспірантури зі спеціальності Н2 «Тваринництво» за
освітньо-науковою програмою підготовки доктора філософії
у Білоцерківському національному аграрному університеті**

м. Біла Церква – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У концепцію додаткового вступного випробування для здобувачів, які вступають до Білоцерківського національного аграрного університету за освітньо-науковою програмою «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва», покладено систему компетенцій, що відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та блоки змістових модулів, що складають нормативну частину змісту освітньої програми підготовки фахівців.

Нормативною формою фахового вступного іспиту у Білоцерківському національному аграрному університеті є екзамен.

Інформаційною базою, на підставі якої формуються засоби об'єктивного контролю рівня освітньо-професійної підготовки є система компетенцій та відповідні блоки змістовних модулів, що складають нормативну частину змісту освітньої програми підготовки фахівців.

Технологія конструювання стандартизованих засобів об'єктивного контролю рівня професійної підготовки здобувачів третього освітнього рівня (тести, тестові завдання, ситуаційні завдання) базується на використанні технологій стандартизованого контролю.

Додаткове вступне випробування є засобом об'єктивного контролю якості вищої освіти підготовки Білоцерківського національного аграрного університету. Рівень фахової підготовки встановлюється опосередковано за допомогою різних за формою завдань і складається з теоретичної частини.

Додаткове вступне випробування передбачає:

- вміння систематизувати теоретичні і практичні навички, отримані здобувачем вищої освіти за весь період навчання за спеціальністю 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва»;
- вільно володіти методиками теоретичного дослідження при розв'язанні конкретних задач з різних предметів областей;
- вміння працювати на рівні сучасних інформаційних технологій;
- підготовленість здобувача вищої освіти для самостійного аналізу та викладу матеріалу, вміння захищати свої знання перед екзаменаційною комісією;
- вміння аналізувати, досліджувати проблему (задачу) за допомогою нових методів, будувати математичну модель, синтезувати та узагальнювати накопичений в процесі аналізу матеріал, а також розробляти певні рекомендації.

Додаткове вступне випробування проводиться як комплексна перевірка знань та умінь з дисциплін професійного напрямку.

На підставі виконання додаткового вступного випробування комісія оцінює знання та вміння з дисциплін професійного напрямку і приймає рішення про прийом здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня для навчання за даною спеціальністю.

Мета програми – формування у майбутніх фахівців науково-професійних компетентностей, необхідних для самостійної наукової, науково-технічної, науково-організаційної та науково-педагогічної діяльності, захисту

кваліфікаційної наукової роботи, а також практичної діяльності у сфері технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Зміст програми:

1. Основні напрями досліджень.
2. Питання до програми.
3. Список рекомендованої літератури.
4. Критерії оцінювання якості знань осіб, що вступають до аспірантури за спеціальністю Н2 «Тваринництво» на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Перелік основних компонент, що входять до програми додаткового вступного випробування:

- 1) «Технологія виробництва продукції свинарства»;
- 2) «Технологія виробництва продукції птахівництва»;
- 3) «Технологія виробництва молока і яловичини»;
- 4) «Технологія виробництва продукції вівчарства та козівництва»;
- 5) «Технологія виробництва продукції бджільництва».

Блок «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА»

Метою вивчення дисципліни «Технологія виробництва продукції свинарства» є формування у здобувачів професійних знань щодо існуючих шляхів удосконалення технологічних процесів виробництва продукції свинарства, спрямованих на ресурсо- та енергозбереження, отримання високоякісних продуктів за підвищення рентабельності ведення галузі. Опанування цієї дисципліни дає майбутнім фахівцям можливість на основі проведення аналізу існуючих технологій у свинарстві визначити напрями удосконалення технологічних процесів виробництва продукції з метою їх оптимізації та мінімальних витрат ресурсів.

Перелік основних питань з дисципліни «Технологія виробництва продукції свинарства» для підготовки до здачі додаткового вступного випробування:

1. Біологічні особливості сучасних порід свиней.
2. Походження домашніх свиней та їх виробничі типи.
3. Породи свиней універсального типу продуктивності.
4. Породи свиней м'ясного і беконного типів.
5. Технологія утримання та годівлі підсисних свиноматок.
6. Біологія статевого розвитку кнурів, їх годівля та утримання.
7. Біологія статевого розвитку свиноматок і використання їх для відтворення.
8. Одно-, дво- і трифазові системи утримання свиней.
9. М'ясна, беконна, сальна відгодівля свиней
10. Механізація і автоматизація трудомістких процесів у свинарстві.

Список рекомендованої літератури

1. Василенко М.М., Туніковська Л.Г. Дослідження особливості м'ясних якостей свиней різного напрямку продуктивності в умовах ПРАТ «Агропромислова компанія» Запорізької області. *Науково-інформаційний вісник*. Херсон, 2020. Вип.13. С. 34–39.
2. Дяченко Л.С., Сивик Т.Л., Титарьова О.М. Годівля свиней: навчальний посібник. Біла Церква, 2020. 53 с.
3. Іванов В.О., Волощук В.М. Нове в технології виробництва і переробки продукції тваринництва: монографія. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2019. 434 с.
4. Лихач В.Я., Лихач А.В. Технологічні інновації у свинарстві: монографія. Київ : НУБіП України, 2020. 290 с.
5. Підвищення продуктивності свиней за використання сучасного генофонду та інноваційних технологічних рішень : монографія / В. Я. Лихач та ін. Миколаїв : Іліон, 2022. 275 с.
6. Рекомендації з нормованої годівлі свиней / за ред. Є.В. Руденка, Г.О. Богданова, В.М. Кандиби. Київ : Аграрна наука, 2012. 112 с.
7. Ресурсозберігаючі технології виробництва свинини: теорія і практика: навчальний посібник / О.М. Царенко та ін. ; за ред. О.М. Царенка. Суми : «Університетська книга», 2015. 269 с.
8. Теоретичні та практичні аспекти інноваційних технологій у свинарстві: навчальний посібник / В.Ф. Фесенко та ін. Біла Церква, 2020. 142 с.
9. Технологія виробництва продукції свинарства : навчальний посібник / В.В. Шуплик та ін. Кам'янець-Подільський : Вид. ПП Зволейко Д.Г., 2016. 396 с.
10. Технологія виробництва продукції свинарства : підручник / В.І. Герасимов та ін. ; за ред. В.І. Герасимова. Харків : Еспада, 2010. 448 с.
11. Технологія виробництва продукції свинарства: навчальний посібник / Ю.В. Засуха та ін. ; за загал. ред. Ю.В. Засухи та В.М. Волощука. Київ : ЦК «Компрінт», 2016. 535 с.
12. Технологія відтворення свиней: навчальний посібник / М.Г. Повозніков та ін. Київ : ЦК «Компрінт», 2015. 124 с.
13. Чудак Р.А, Побережець Ю.М, Ушаков В.М, Бабков Я.І. Вплив кормових добавок та комбікормів на продуктивність та якість м'яса у свиней: монографія. Вінниця, 2021. 202 с.

Блок «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА»

Метою вивчення дисципліни «Технологія виробництва продукції птахівництва» є формування у здобувачів професійних знань щодо біологічних особливостей сільськогосподарської птиці (курей, індиків, гусей, качок, перепелів, страусів, цесарок, голубів); порід і кросів птиці різних видів, їх використання у сучасному промисловому птахівництві; особливостей організації та ведення племінної роботи в птахівництві; ембріонального розвитку та технології інкубації яєць с.-г. птиці; сучасних технологій виробництва і переробки яєць і м'яса птиці, а також побічної продукції

птахівництва (організація виробничого процесу, вимоги до технологічних приміщень, основні параметри базових технологій, організація і контроль годівлі птиці, технологічний контроль виробництва продукції птахівництва; контроль якості продукції птахівництва); питань організації роботи сучасних промислових і фермерських птахівничих господарств.

Перелік основних питань з дисципліни «Технологія виробництва продукції птахівництва» для підготовки до здачі додаткового вступного випробування:

1. Несучість сучасних кросів яєчних курей. Скільки годин формується яйце?
2. Тривалість відгодівлі і кінцева маса сучасних кросів м'ясних курей.
3. Вплив тривалості світлового дня на продуктивність птиці.
4. Визначення статі курчат яєчних кросів.
5. Як створюються чотирьох лінійні кроси курей?
6. Біологічний контроль розвитку ембріона сільськогосподарської птиці.
7. Гетерозис у птахівництві.
8. Особливості годівлі курей племінного і промислового стада.
9. Особливості травної системи у сільськогосподарської птиці.
10. Механізація і автоматизація технологічних процесів у птахівництві.

Список рекомендованої літератури

1. Бордунова О.Г., Коваленко Л.М., Долбаносова Р.В. Традиційні заходи санації і дезінфекції у промисловому птахівництві: монографія. 2021. 240 с.
2. Вимоги до благополуччя курей-несучок під час їх утримання : затв. наказом М-ва розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 08 лютого 2021 р. № 224.
3. Віннікова Л.Г., Поварова Н.М., Синиця О.В. Основи птахівництва та переробки птиці. Київ : Освіта України,. 2020. 216 с.
4. Каркач П.М. Стрес у птахівництві та потенційні стратегії полегшення його наслідків: монографія. Біла Церква, 2024. 73 с.
5. Каркач П.М., Машкін Ю.О. Інкубація яєць з основами ембріології сільськогосподарської птиці: навчальний посібник. Біла Церква, 2023. 207 с.
6. Каркач П.М., Машкін Ю.О., Фесенко В.Ф. 40 кросвордів з птахівництва (терміни та визначення): навчальний посібник. Біла Церква, 2022. 92 с.
7. Каркач П.М., Машкін Ю.О., Фесенко В.Ф. Практичні аспекти біології сільськогосподарської птиці: навчальний посібник. Біла Церква, 2023. 170 с.
8. Катеринич О. Панькова С., Руда С. Сучасні тенденції селекційної роботи в птахівництві. *Аграрний тиждень*. 2015. № 3. С. 60–61.
9. Породи та кроси сільськогосподарської птиці: навчальний посібник / В.І. Похил та ін. Дніпро, 2021. 254 с.
10. Хмельничий Л.М., Повод В.В., Бордунова О.Г. Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва: підручник. Одеса : Олді+, 2023. 244 с.

Блок «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА І ЯЛОВИЧИНИ»

Метою вивчення дисципліни «Технологія виробництва молока і яловичини» є формування у здобувачів професійних знань щодо біологічних особливостей тварин; їх росту і розвитку; відтворення худоби; селекційної роботи з нею; освоєння технологій вирощування ремонтного молодняку, вирощування, оцінки та використання бугаїв, виробництва молока та яловичини як в умовах звичайного, так і спеціалізованого господарства з впровадженням енергозберігаючих технологій.

Перелік основних питань з дисципліни «Технологія виробництва молока і яловичини» для підготовки до здачі додаткового вступного випробування:

1. Основні вихідні критерії створення сучасних ферм нового покоління.
2. Загальні поняття про ресурсозберігаючі технології виробництва молока і яловичини.
3. Об'ємно-планувальні і технологічні рішення молочних ферм з ресурсоощадними технологіями виробництва.
4. Основні породи корів, що використовуються в умовах ресурсоощадних технологій.
5. Основні породи молодняку ВРХ м'ясного напрямку продуктивності.
6. Системи утримання високопродуктивних стад в умовах ресурсоощадних технологій виробництва молока.
7. Системи утримання відгодівельного молодняку ВРХ.
8. Визначення «однотипної» годівлі корів
9. Фізіологія лактації корів.
10. Механізація доїння корів в умовах ресурсоощадної технології виробництва молока.
11. Характеристика роботизованих систем доїння.
12. Якість молока, отриманого в умовах інноваційних технологій виробництва.
13. Сучасні машини та технології для заготівлі зберігання, підготовки та роздавання кормів.
14. Традиційні технології виробництва яловичини на фермах різних типорозмірів.
15. Технологія виробництва яловичини в селянських подвір'ях.

Список рекомендованої літератури

1. Виробництво молока (вітчизняний та світовий досвід ефективного ведення молочного скотарства): монографія / С.Ю. Рубан та ін. Харків : ФОП Бровін О.В., 2021. 367 с.
2. Зубець М.В., Токарев Н.Ф., Маленко О.М. Етологія молочної худоби. Харків, 2010. 263 с.
3. Костенко В.І.. Технологія виробництва молока і яловичини: практикум. Київ, 2023. 443 с.
4. Костенко В.І. Технологія виробництва молока і яловичини: підручник.

Київ: Видавництво Ліра, 2018. 672 с.

5. Палій А.П. Інноваційні основи одержання високоякісного молока: монографія. Харків : Міськдрук, 2016. 270 с.

6. Палій Анд. П., Палій Анат. П., Науменко О.А. Інноваційні технології та технічні системи у молочному скотарстві. Харків : Міськдрук, 2015. 324 с.

7. Система технологій та машин для виробництва молока і яловичини / За ред. М.В. Присяжнюка, В.Ф. Петриченка. Київ : Аграрна наука. 2013. 336 с.

8. Технологія виробництва продукції тваринництва: підручник / О.Т. Бусенкота ін. Київ : Вища освіта, 2012. 495 с.

9. Угнівенко А.М., Колісник О.І., Кос Н.В. М'ясне скотарство: підручник. Київ, 2020. 536 с.

10. Peralta M. Modern Lives tock Production. Call is to reference, 2022. 241 p.

11. Gargiulo J. I., Lyons N. A., García, S. C. Optimising profitability and productivity of pasture- based dairy farms with automatic milking systems. *Animal: an international journal of animal bioscience*. 2022. Vol. 16, № 9. P. 100605.

12. Effects of continuous milking during a field trial on productivity, milk protein yield and healthin dairy cows / M. Köpfet. al. *Animal : an international journal of animal bioscience*. 2014. Vol. 8, № 7. P. 1130–1138.

13. Effect of glycerol supplementation in early lactation on metabolic health, milking activity, and production of dairy cows in automated milking system herds / C. J. Mc Williamset. al. *Journal of dairy science Wood*. 2024. Vol. 107, № 11. P. 9360–9378.

14. Odorčić M., Rasmussen M. D., Paulrud C. O., Bruckmaier R. M. Review: Milking machine settings, teat condition and milkin gefficiency in dairy cows. *Animal : an international journal of animal bioscience*. 2019. Vol. 13, № S1. S. 94–99.

Блок «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ВІВЧАРСТВА ТА КОЗІВНИЦТВА»

Метою вивчення дисципліни «Технологія виробництва продукції вівчарства та козівництва» є формування у здобувачів професійних знань щодо розведення, біотехнології відтворення овець і кіз, їх годівлі, утримання та технологій виробництва, первинної та поглибленої переробки продукції вівчарства та козівництва: вовни (пуху), ягнятини, баранини, молока, смушків, овчин і шкір сировини, в умовах господарств різних форм власності та підпорядкування.

Перелік основних питань з дисципліни «Технологія виробництва продукції вівчарства та козівництва» для підготовки до здачі додаткового вступного випробування:

1. Біологічні особливості овець.
2. Стриження овець.
3. Технологія доїння овець.
4. Смушкова продуктивність овець.

5. Утримання овець у літній і зимній періоди.
6. Технологія доїння кіз.
7. Системи утримання кіз.
8. Годівля кіз.
9. Біологічні особливості кіз.
10. Особливості складу козячого молока і його лікувальні властивості.

Список рекомендованої літератури

1. Бургу Ю.Г. Товарознавча характеристика продукції вівчарства: монографія. Полтава : ПУЕТ, 2012. 202 с.
2. Вівчарство України: монографія. Київ : Аграрна наука, 2014. 614 с.
3. Горбатенко І.Ю., Гиль М.І. Біологія продуктивності сільськогосподарських тварин. Херсон, 2006. 213 с.
4. Давиденко В.М. Козівництво. Миколаїв : МДАУ, 2009. 42 с.
5. Дубін А.М., Коваль А.І., Савчук О.В. Технологія виробництва продукції козівництва. Луганськ : Еталон-2, 2007. 203 с.
6. Козівництво в Україні: практичний посібник / Н.М. Зажарська та ін. Київ : РІА «Марко Пак», 2021. 228 с.
7. Стапай П.В, Стахів Н.П, Смолянінова О.О, Тютюнник О.С. Вівчарство. Посібник для працівників вівчарської галузі. Кам'янець-Подільський: Рута, 2021. 164 с.
8. Туринський В.М., Антонік І.І., Бондаренко Г.П., Похил В.І. М'ясо-молочне вівчарство: підручник. Київ: Грамота, 2010. 440 с.
9. Утримування кіз та овець / О.Ф. Зіпер. Донецьк : Сталкер, 2001. 45 с.
10. Штомпель М.В., Вовченко Б.О. Технологія виробництва продукції вівчарства: навчальне видання. Київ : Вища освіта, 2005. 343 с.

Блок «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ БДЖІЛЬНИЦТВА»

Метою вивчення дисципліни «Технологія виробництва продукції бджільництва» є формування у здобувачів професійних знань щодо бджолої сім'ї, як цілісної біологічної одиниці; організації науково-обґрунтованої системи виробництва продукції бджільництва; прогресивних способів пасічництва; технологій переробки продукції бджільництва у відповідності до діючих стандартів.

Перелік основних питань з дисципліни «Технологія виробництва продукції бджільництва» для підготовки до здачі додаткового вступного випробування:

1. Значення, стан та перспективи розвитку бджільництва в Україні.
2. Основні способи збільшення сімей на пасіці.
3. Основні породи бджіл та їх характеристика.
4. Запилення бджолами сільськогосподарських культур.
5. Технологія виробництва меду на промислових пасіках.
6. Технологія виробництва воску на промислових пасіках.

7. Технологія виробництва перги на промислових пасіках.
8. Технологія виробництва квіткового пилку на промислових пасіках.
9. Технологія виробництва маточного молочка на промислових пасіках.
10. Основи науково-виробничого управління, організація та економіка бджільництва.

Список рекомендованої літератури

1. Галімов С.М. Технологія виробництва продукції бджільництва : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2019. 107 с.
2. Здирко Н.Г., Шульган М.Я. Розвиток галузі бджільництва в Україні: аналіз стану та тенденцій. *Агросвіт*. 2022. № 11–12. С. 21–28.
3. Ковальський Ю.В., Кирилів Я.І. Технологія одержання продуктів бджільництва. Львів: ЛНУВМ та БТ імені С. З. Гжицького, 2014. 263 с.
4. Методика дослідної справи у бджільництві: навчальний посібник / В.Д. Броварський та ін. Київ : Видавничий дім “Вінніченко”, 2017. 166 с.
5. Перга: ресурси і технологія виробництва / Л.О. Адамчук та ін. 2018. 152 с.
6. Петренко С. О., Петренко І. О. Кормова база бджільництва. Київ : Кондор, 2018. 236 с.
7. Постоєнко В.О., Боднарчук Г.Л., Бугера С.І. Бджільництво України: монографія. Київ : Ліра-К, 2021. 464 с.
8. Разанов С.Ф., Недашківський В.М., Разанов О.С. Основи технології виробництва продукції бджільництва: навчальний посібник. Вінниця. ТОВ LTD, 2018. 196 с.
9. Разанова О.П., Скоромна О.І. Технологія виробництва продукції бджільництва: навчальний посібник. Вінниця, 2020. 408 с.
10. Сучасне бджільництво в Україні та світі: збірник матеріалів науково-практичної конференції (4 листопада 2021 року) / В. Постоєнко та ін. Відділ розведення і селекції українських степових бджіл, розвитку кормової бази бджільництва та економіки ННЦ «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича», 2021. 76 с.

Критерії оцінювання якості знань осіб, що вступають до аспірантури на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Критерії оцінювання знань	Сумарна кількість балів	Підсумкова оцінка
Вступник до аспірантури виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.	180-200	Зараховано
Вступник до аспірантури виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їхнє значення для подальшої професійної діяльності.	165-179	
Вступник до аспірантури виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі.	150-164	
Вступник до аспірантури виявив поверхові знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.	130-149	Не зараховано
Вступник до аспірантури виявив незадовільні знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонстрував невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що здобувач не володіє програмним матеріалом.	0 - 129	